

מתוך שיעורי
רבינו משולם דוד הלוי
על התורה

מתוך שיעוריו
של מרן הגאון החסיד
רבינו משולם דוד הלוי סאלאווייצ'יק שליט"א
ראש ישיבת בריסק, ירושלים תובכ"א

מכתבי תלמידים
(תשנ"ז - תשע"ו)

מאנסי נוא יארק
שנת התשפ"א

פרשת נח

אלה תולדת נח איש צדיק תמים.

בעבודה זרה דף ו': איש צדיק תמים, תמים בדרכיו היי. ופרש"י ז"ל עניו וסבלן. [וכעין זה פרש"י גם בזכאים דף קט"ז: עניו ושפל רוח]

הנה לבאר השייכות של מדת הענוה למעלת תמים, שמעתי עפ"מ שאמרו ז"ל במגילה דף כ"ט האי מאן דיהיר בעל מום הוא. הרי דהמתגאה על אחרים חשוב בעל מום. ולפ"ז מי שמתנהג בדרך ענוה הוה תמים, וכיון שהעידה הכתוב שנח היי תמים, לא בעל מום, בע"כ שהיי עניו וסבלן.

הדבר נורא למתבונן, כי אע"פ שנח היי חי בדור אשר כולו רשע, והוא הלא היי משונה מכל בני דורו, אעפ"כ היי עניו וסבלן. ושמעתי דהוא עפ"מ דכתיב את האלקים התהלך נח, הרי שנח היי תמיד עם הקב"ה, ומי שהיי תמיד עם הקב"ה ומתבונן ביחודו יתברך אין אצלו מקום לגאווה והתנשאות כלל. [התשס"ב].

ויבא נח וכו' אל התבה מפני מי המבול.

ברש"י ז"ל, אף נח מקטני אמנה היי מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים עכ"ל. לפ"ז צריך להבין למה קראו הכתוב איש צדיק תמים, והרי מקטני אמנה היי. ועוד דהלא כתיב ויעש נח כאשר צוהו ד', הרי דהכל עשה נח עפ"י ציווי ד', וגם ביאתו לתיבה בכלל.

ואמר מרן ז"ל, דבדור רשע אשר כולם רשעים והנסיונות גדולים, גם אם מתעוררת האמונה אצל האדם רק מחמת שדחקהו המים, גם זה נחשב למדריגה גדולה וראוי להיקרא צדיק תמים, ע"כ.

ויש לומר, דזה באמת לימוד זכות על בני ישיבות כדורנו אנו, דאם אך נכנסים לבית המדרש, כבר זה נחשב למדריגה. [התש"ס].

כל טקום שנוצר בספר:

רבי חיים ד"ל, המונה לרביש חיים הלוי מבריסק וצוקללה"ה

מרן ד"ל, המונה למרן ר"י הלוי מבריסק וצוקללה"ה

מר"ד שיחי, המונה לרביש משולם דוד הלוי סאלאוויצ'יק שליט"א

כל הזכויות שמורות

+1-845-263-6565

אמנם אין לנו שום השגה בדור ההוא ואי אפשר לדבר אודותיהם כלל, אבל דבר אחר יש ללמוד מזה, דיערו של אדם גדול מאוד ואינו מניח את האדם עד יום מותו, וכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, והיינו משום, כי אילו הי' הדבר נראה לעין האדם גדול החורבן של עבירה, לא הי' אפשר לאדם לחטוא, וכן להיפוך לענין קיום מצות, ומהטבת הקבי"ה להטיב עם ברואיו וליתן שכר על כל מצוה, קבע הנהגת העולם שהיצי"ר מפריע את האדם מלעבדו, והעצה היחידה לנצח את היצר הוא התבלין שנברא לו, דהיינו לימוד התורה. [התשס"ו].

יען לא האמנתם להקדישני וכו' לא תביאו.

נשאלתי פעם, מה היתה המדה כנגד מדה בזה. ונראה פשוט כי הרי עיקר תשוקתם של משה ואהרן להכניס את בני ישראל לארץ הלא הי' כדי לקדש שם שמים בעולמו, להלחם עם ד' אומות כדמפורש בקרא, וזהו תשוקת כל הצדיקים לקדש שם שמים בעולמו, וא"כ יש לומר דזהו המדה כנגד מדה, יען לא האמנתם להקדישני בענין מי מריבה, לפיכך לא יזכו לקדש שם שמים בכניסתם לארץ. [התשס"ג].

פרשת בלק

הפטרה, והי' שארית יעקב וכו' אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם.

בפשוטו, הוא הבטחה לעתיד לבא, שלא יצטרכו זה לזה מאחר שהברכות והעשירות יתרבו, עד כדי שלא יחסר לכל אחד את הנצרך לו, כן נראה לכאורה. אולם נראה, דהוא נבואה על גודל מדריגת הבטחון שיזכו בה לעתיד לבא, והו' אשר לא יקוה לאיש וכו', כי מדריגת הבטחון תהא גדולה מאד. והנה בחודשי מרן רי"ז הלוי על התורה כתב בביאור הכתוב, קוה אל ד' חוק ויאמץ לבך וקוה אל ד', כי הכתוב אומר שהתשלום הגדול שיזכה לזה הבעל בטחון

הוא שהקב"ה יחזק ויאמץ לבכו ויהי' בטחוננו עוד יותר גדול ויותר חזק, והן הן דברי הכתוב קוה אל ד' חוק ויאמץ לבך וקוה אל ד', שבוכות הבטחון יזכה לבטחון עוד יותר גדול וזהו שכרו, יעו"ש.

פעם אמר מרן ז"ל דבר זה לפני תלמידים מקשיבים, והי' ביניהם אחד שעסק במסחר לצורך פרנסה, ונתפעל מאד מן הדברים הנ"ל, והראה את התפעלותו לפני מרן ז"ל. אמר לו מרן ז"ל: נו, אולי תעזוב את המסחר ותתחיל לעסוק במידת הבטחון, זה לא? ע"כ.

והנה בנפש החיים (שער ג') כתב וז"ל ובאמת הוא ענין גדול ופגולה נפלאה להסד ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו וכו', כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ד' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכו' זה הי' ענין עבודת האבות כל ימיהם עכ"ל. ועיין בתענית דף כ"א במעשה הנחום איש גם זו, ולפי הגירסא בגמ' שם משמע דנחום אכן ידע מתחלה שנמצא שם עפר ואעפ"כ לא מנע עצמו מלילך עם זה אל המלך, בגודל בטחוננו בו יתברך, וכן מבואר שם שבחזרה הלך לאותו המלון ללון, ולא הרגיש כלל שהם הרעו לו.

והנה, בתקופת המשכילים, ערכו פעם המשכילים הצגה כיצד נראית מלחמה בכלל ישראל, והציגו איך מכינים עצמם למלחמה, והכהן מכריז: מי שבנה בית וכו', וכל האנשים מבין שלושים וחמש עד חמשים הלכו להם, אח"כ מכריז: מי שנשבע כרם וכו', וכל האנשים מבין עשרים וחמש ואילך בורחים וכו', אח"כ מכריז: הירא וכו', וכולם בורחים ולא נשתיירו אלא כמה זקנים תשושי כח. כשסיפרו זאת להסבא רבי חיים אמר שאמנם כן, אבל לא סיפרו מה קורה בסופו של דבר, שאותם הזקנים מנצחים במלחמה, כי מלחמה בכלל ישראל אינה מתנהגת בדרכי הטבע, אלא במדת הבטחון.

זאת היא הנבואה על לעתיד לבא שתהא מדריגת הבטחון גדולה כ"כ שלא ירגישו כלל שחסר להם דבר, וזהו המשך דברי הגביא, שינצחו במלחמות ולא יצטרכו לשום כלי ייץ, ומשום דעם מדת הבטחון אפשר לנצח במלחמה עם עפר.

עוד נראה בביאור הכתוב, דאין זה נבואה על לעתיד לבא להוד, אלא גם על סוף הגלות, כלשון הכתוב "והי' שארית ישראל", שהכוונה לסוף הגלות ששארית ישראל יזכו למדרגת הבטחון ורק עי"ז יזכו לגאולה, והוא כדאיתא במכילתא פ' בשלח דרך ע"י אמונה יזכו לגאולה.

מה נאמר ומה נדבר, בתקופה זו אשר אנו נמצאים, שכבר רואים בחוש כי שום דבר אינו מועיל, ושום דבר לא יעזור, ואדרכה הצרות אשר אנו סובלים הם מחסדי ד',